

CZU [316.356.4+343.54](=214.58)

DOI 10.5281/zenodo.13933096

PROBLEMA VIOLENȚEI ÎN FAMILIE ÎN COMUNITĂȚILE DE ROMI

Vitalie IONAȘCU,
doctor în drept, conferențiar universitar

Beniamin LUP,
doctorand

THE PROBLEM OF DOMESTIC VIOLENCE IN ROMA COMMUNITIES

Vitalie IONAȘCU,
PhD, University Professor

Beniamin LUP,
PhD student

Violența în familie este un fenomen istoric care a rezultat din societățile patriarhale caracterizate prin dezechilibrul dintre femei și bărbați de care se conduc, în continuare, comunitățile rome. Progresul societății nu a determinat însă ruperea totală de trecut, comunitățile de romi dovedind o rezistență mai mare decât majoritatea populației la influențele externe. Diversitatea relațiilor de rudenie în comunitățile de romi și a obiceiurilor caracteristice fiecăruia a constituit un element care a asigurat păstrarea identității rome, indiferent de timp și sistem politic. Astfel, bărbații în continuare dețin monopolul violenței și controlul pe care îl exercită asupra femeii și a altor membri de familie, deoarece cred că sunt îndreptățiți să o facă, fapt care derivă din tradițiile și regulile istorice ale romilor.

În astfel de situații fenomenul violenței în familie în comunitățile de romi are un grad mare de latență, iar autoritățile publice trebuie să acorde o atenție sporită măsurilor de intervenție pro-activă, în special prin activități de prevenire victimologică, ceea ce va contribui la prevenirea timpurie și eradicarea acestui fenomen negativ.

Cuvinte-cheie: violență, familie, romi, țigani, tradiții, patriarhal, putere, control, subordonare, sărăcie, cerșetorie, prevenire.

Domestic violence is a historical phenomenon that resulted from patriarchal societies characterized by the imbalance between women and men, which continue to rule the Roma communities. However, the progress of society did not determine the total break with the past, the Roma communities proving a greater resistance than the majority of the population to external influences. The diversity of kinship relationships in Roma communities and the customs characteristic of each constituted an element that ensured the preservation of Roma identity regardless of time and political system. Thus, men continue to have the monopoly of violence and the control they exercise over women and other family members because they believe they are entitled to do it, which derives from the historical traditions and rules of the Roma.

In such situations, the phenomenon of family violence in Roma communities has a high degree of latency and public authorities must pay more attention to pro-active intervention measures, especially through victimological prevention activities, which will contribute to early prevention and the eradication of this negative phenomenon.

Keywords: violence, family, Roma, Gypsies, traditions, patriarchal, power, control, subordination-donation, poverty, begging, prevention.

INTRODUCERE.

Violența în familie este una dintre cele mai răspândite forme de încălcare a drepturilor omului. Studiile în acest domeniu arată că orice clasă socială, rasă sau naționalitate se confruntă cu acest fenomen. Aceasta constituie o încercare de a scoate în evidență caracterul comun al experienței victimelor când este vorba de violență în bază de gen. Însă femeile au pus la îndoială asumarea similitudinii și au subliniat nevoia de a cunoaște diversitatea cazurilor de violență împotriva femeii, în raport cu diferitele tipuri de violență și cu posibilita-

INTRODUCTION.

Domestic violence is one of the most widespread forms of human rights violations. Studies in this field indicate that every social class, race, or nationality faces this phenomenon. This constitutes an attempt to highlight the common character of victims' experiences when it comes to gender-based violence. However, women have questioned the assumption of similarity and emphasized the need to understand the diversity of cases of violence against women, in relation to different types of violence and women's ability to seek and re-

tea femeilor de a solicita și de a primi ajutor.

Violența în familie în cadrul comunităților rome poate fi influențată semnificativ de structurile patriarhale tradiționale și de valorile culturale specific rome. Aceste structuri adesea atribuie femeilor roluri subordonate în familie și comunitate, limitând accesul lor la resurse, educație și oportunități economice. Mulți dintre cercetători consideră că „violența în familiile de romi reprezintă un subiect foarte sensibil și, în același timp, complex, aproape de a fi considerat tabu, fenomenul violenței în familiile de romi fiind mai degrabă negat și normalizat, interpretat ca parte din identitatea femeilor rome” [17, p. 94].

În acest context, violența poate fi uneori percepută ca un mijloc de control sau de impunere a autorității masculine, exacerbând vulnerabilitatea femeilor și a copiilor la abuz. În plus, comunitățile rome se confruntă adesea cu niveluri ridicate de sărăcie și discriminare socială, factori care pot agrava dinamica violenței în familie. Marginalizarea economică și socială nu numai că crește stresul și tensiunile în cadrul familiei, ci și poate limita accesul la servicii de sprijin și intervenție pentru victimele violenței.

Abordarea violenței în familie în comunitățile rome necesită, prin urmare, o strategie complexă și integrată care să țină cont de specificul cultural și de nevoile comunității. Aceasta implică promovarea egalității de gen, îmbunătățirea accesului la educație și la piața muncii pentru femei și crearea unor mecanisme eficiente de protecție și sprijin pentru victime. În același timp, este esențială implicarea liderilor comunitari și a întregii comunități în procesul de schimbare a normelor sociale care permit sau perpetuează violența. Dialogul deschis, campaniile de conștientizare și educația pentru drepturile omului pot contribui la dezvoltarea unei culturi a respectului reciproc și a non-violenței în cadrul comunităților rome.

Deși aspectele culturale sunt cruciale pentru înțelegerea și combaterea violenței în familie, nu ne putem baza doar pe noțiuni limitate la identitatea culturală a unei comunități. Este important să se evite etnocentrismul și relativismul cultural și trebuie dezvoltată competența culturală atunci când se abordează fenomenul violenței în familie [1, p. 6].

ceive help and support.

Domestic violence within Romani communities can be significantly influenced by traditional patriarchal structures and specific Romani cultural values. These structures often assign women subordinate roles within the family and community, limiting their access to resources, education, and economic opportunities. Many researchers believe that “violence in Romani families is a very sensitive and simultaneously complex subject, almost considered taboo. The phenomenon of violence in Romani families is more often denied and normalized, interpreted as part of the identity of Romani women.” [17, p. 94].

In this context, violence can sometimes be perceived as a means of control or imposition of male authority, exacerbating the vulnerability of women and children to abuse.

Moreover, Romani communities often face high levels of poverty and social discrimination, factors that can exacerbate the dynamics of domestic violence. Economic and social marginalization not only increases stress and tensions within the family but can also limit access to support services and intervention for victims of violence.

Addressing domestic violence in Romani communities, therefore, requires a complex and integrated strategy that considers the cultural specificity and needs of the community. This involves promoting gender equality, improving access to education and the labor market for women, and creating effective mechanisms of protection and support for victims. At the same time, it is essential to involve community leaders and the entire community in the process of changing social norms that allow or perpetuate violence. Open dialogue, awareness campaigns, and human rights education can contribute to the development of a culture of mutual respect and non-violence within Romani communities.

While cultural aspects are crucial for understanding and combating domestic violence, we cannot rely solely on notions limited to the cultural identity of a community.

It is important to avoid ethnocentrism and cultural relativism, and to develop cultural competence when addressing the phenomenon of domestic violence [1, p. 6].

MATERIALE ȘI METODE APLICATE.

În această cercetare au fost aplicate o varietate de metode științifice pentru a asigura o perspectivă cuprinzătoare și detaliată asupra acestui fenomen. Utilizând analiza sistemică, a fost examinată structura și funcționarea dinamicilor familiale rome, luând în considerare multiple componente și interacțiunile dintre acestea. Analiza logică a fost folosită pentru a identifica relațiile de cauzalitate și influențele reciproce dintre diferitele aspecte ale vieții comunitare și manifestările violenței în familie. Prin metoda analizei comparative, situația violenței în familie din comunitățile rome a fost comparată cu cele din alte contexte socio-culturale, evidențiind astfel particularitățile și provocările specifice. Sinteza a permis consolidarea informațiilor difuze într-o imagine de ansamblu, coerentă și profundă a subiectului, în timp ce clasificarea a ajutat la organizarea datelor și identificarea tiparelor și tendințelor relevante.

Cercetarea s-a bazat pe o gamă variată de resurse, inclusiv literatura de specialitate, care a oferit perspective critice și teoretice asupra subiectului, legislația națională, care a contextualizat problema în cadrul legal existent, și studii selective de referință, care au furnizat date empirice și analize de caz. Această abordare multidimensională a contribuit la elaborarea unei viziuni complexe asupra violenței în familie în cadrul comunităților rome, subliniind necesitatea unor soluții personalizate și eficiente pentru combaterea acestui fenomen.

REZULTATE ȘI DISCUȚII.

Modelul de familie patriarhală este predominant în comunitățile de romi, unde autoritatea bărbatului ca lider familial este un principiu bine înrădăcinat. În aceste familii, puterea este concentrată în mâinile tatălui sau partenerului masculin, care dictează regulile și ia deciziile importante fără a consulta ceilalți membri ai familiei. Deciziile sunt adesea comunicate într-un mod autoritar, cu puțin spațiu pentru dialog sau negociere.

Relațiile din cadrul acestor familii se disting prin stabilitate și respectul strict al ierarhiei, cu un accent deosebit pe supunerea față de capul familiei. Stilul de conducere este caracterizat printr-o rigurozitate ce nu admite opoziție, reflectând o structură tradițională clar

MATERIALS AND METHODS APPLIED.

In this research, a variety of scientific methods were applied to ensure a comprehensive and detailed perspective on this phenomenon. Using systemic analysis, the structure and functioning of Roma family dynamics were examined, taking into account multiple components and interactions between them. Logical analysis was used to identify causal relationships and mutual influences between different aspects of community life and the manifestations of domestic violence. Through the method of comparative analysis, the situation of domestic violence in Roma communities was compared with those in other socio-cultural contexts, thus highlighting specific characteristics and challenges. Synthesis allowed for the consolidation of diffuse information into a coherent and in-depth overall picture of the subject, while classification helped in organizing data and identifying relevant patterns and trends. The research was based on a wide range of resources, including specialized literature, which provided critical and theoretical perspectives on the topic, national legislation, which contextualized the problem within the existing legal framework, and selective reference studies, which supplied empirical data and case analyses. This multidimensional approach contributed to the development of a complex vision of domestic violence within Roma communities, underscoring the need for tailored and effective solutions to combat this phenomenon.

RESULTS AND DISCUSSIONS.

The patriarchal family model is predominant in Roma communities, where the authority of the man as a family leader is a deeply rooted principle. In these families, power is concentrated in the hands of the father or male partner, who dictates rules and makes important decisions without consulting other family members. Decisions are often communicated in an authoritarian manner, with little room for dialogue or negotiation.

The relationships within these families are characterized by stability and strict adherence to hierarchy, with a particular emphasis on submission to the family head. The leadership style is marked by a rigidity that does not admit opposition, reflecting a traditionally de-

definită. Această dinamică subliniază o cultură în care valorile și normele sociale sunt transmise și susținute prin autoritatea masculină, indiferent de contextul geografic al comunității de romi. Identificăm în literatura de specialitate ideea unanim acceptată precum că „structura patriarhală a comunităților tradiționale de romi impune femeii rolul de subordonare necondiționată bărbatului” [12, p. 2].

În familiile de romi, normele și regulile de comportament sunt fundamentale, respectate cu strictețe de toți membrii comunității. Aceste norme, care își au rădăcinile în tradițiile și valorile culturale transmise din generație în generație, funcționează ca un cod nescris care guvernează viața de zi cu zi și relațiile interpersonale. Încălcarea acestor reguli aduce adesea sancțiuni severe, aplicate conform unui sistem de justiție intern, cunoscut sub denumirea de „legile țigănești”.

Aceste pedepse, destinate să restabilească ordinea și să mențină coeziunea comunității, pot varia în severitate, dar sunt notorii pentru intensitatea lor, uneori ajungând la acte de brutalitate. Aceste măsuri disciplinare reflectă nu doar un mod de a asigura conformitatea, ci și un mijloc de a conserva identitatea culturală și coeziunea grupului. Prin această practică strictă și adesea severă de auto-reglementare, comunitățile de romi își protejează valorile tradiționale și își mențin structura socială stabilă, consolidând astfel solidaritatea internă și rezistența culturală în fața influențelor externe.

În literatura de specialitate se identifică și un alt tip al comunităților de romi care constituie „*familia tulpină*”, reprezentând o reproducere în miniatură a familiei patriarhale [2, p. 66]. Acest tip de familie este întâlnit în comunitățile de romi, întrucât sistemul familial încurajează dezvoltarea unor noi căsnicii sau gospodării, oferind, în limita posibilităților, un anumit suport material și social. Familia tulpină îngăduie, așadar, înmulțirea familiilor tinere, păstrând o relativă interdependență între ele, grație provenienței din aceeași matcă familială [2, p. 66].

Violența în familie în cadrul comunităților rome este un fenomen structural și nu are nimic de-a face cu patologii sau comportamente agresive, nefiind un fenomen izolat sau ocazional. Violența în familie este un fenomen istoric care

fined clear structure. This dynamic underscore a culture in which values and social norms are transmitted and upheld through male authority, regardless of the geographic context of the Roma community. In the specialized literature, we identify the widely accepted idea that “the patriarchal structure of traditional Roma communities imposes on women the role of unconditional subordination to men” [12, p. 2].

In Roma families, norms and rules of behavior are fundamental and strictly observed by all community members. These norms, rooted in traditions and cultural values passed down through generations, function as an unwritten code governing daily life and interpersonal relationships. Violating these rules often leads to severe sanctions, applied according to an internal justice system known as “Gypsy laws.”

These punishments, intended to restore order and maintain community cohesion, can vary in severity but are notorious for their intensity, sometimes amounting to acts of brutality. These disciplinary measures reflect not only a way to ensure compliance but also a means of preserving cultural identity and group cohesion. Through this strict and often severe practice of self-regulation, Roma communities protect their traditional values and maintain a stable social structure, thereby strengthening internal solidarity and cultural resilience in the face of external influences.

In the specialized literature, another type of Roma communities is identified, which constitutes the “stem family,” representing a miniature reproduction of the patriarchal family [2, p. 66]. This type of family is encountered in Roma communities, as the family system encourages the development of new households, providing, within its means, material and social support. The stem family thus permits the multiplication of young families while maintaining a relative interdependence among them, thanks to their origin from the same family root [2, p. 66].

Domestic violence within Roma communities is a structural phenomenon and has nothing to do with pathologies or aggressive behaviors, not being an isolated or occasional phenomenon. Domestic violence is a historical phenomenon resulting from patriarchal soci-

rezultat din societățile patriarhale caracterizate prin dezzechilibrul dintre femei și bărbați de care se conduc, în continuare, comunitățile rome. Bazat pe o falsă superioritate a bărbatului, sistemul patriarhal urmărește asigurarea dominației masculine asupra femeilor, cu scopul de a le controla viața, corpul și sexualitatea. În acest context, violența devine un mecanism de control indispensabil al sistemului patriarhal.

Exceptând brutalitatea și grava răspândire a fenomenului, mai există încă un aspect la fel de alarmant: acceptarea socială a violenței în familie. Bărbații dețin monopolul violenței și îl exercită asupra femeii, deoarece cred că sunt îndreptățiți să o facă, fapt care derivă din tradițiile și regulile istorice ale comunităților rome. Violența este o problemă de putere, dominație și control, fiind favorizată în mare parte de convingeri bine înrădăcinate, învățate sau transmise cultural de la o generație la alta. Prin urmare, se consideră că femeile rome reprezintă unul dintre grupurile cele mai vulnerabile din Republica Moldova [12, p. 20], chiar în raport cu femeile din alte comunități.

Cele mai multe familii rome sunt caracterizate de: căsătorii precoce, nelegalizate, locuirea tinerelor familii cu una din familiile de origine, număr mare de copii, divorțialitate scăzută etc. Problema căsătoriilor timpurii este strâns legată în general de condițiile socio-economice precare și de particularitățile culturale ale etniei rome în special, fapt care a direcționat preocupările cercetătorilor și direcțiile de acțiune ale instituțiilor guvernamentale și ne-guvernamentale implicate în protecția și promovarea drepturilor copilului [14, p. 7].

Anumite cercetări [13, p. 49] cu privire la căsătoriile precoce în rândul tinerelor de etnie romă arată faptul că „modelul familial urmat de generațiile anterioare are o puternică influență asupra tipului de relație familială pe care acestea decid să o aibă”. Există în acest sens o continuitate, o transmitere între generații a modelului cuplului consensual (mariajul fără acte) ca formă dominantă de relație familială în cazul femeilor rome [14, p. 7].

După căsătoria timpurie, conform tradițiilor specifice romilor, tinerele sunt de cele mai multe ori victimizate, iar statutul lor le determină nivelul de trai în mod dramatic. Familia de origine ezită să le ofere susținere

eties characterized by the imbalance between women and men, which continues to govern Roma communities. Based on a false superiority of the man, the patriarchal system seeks to ensure male dominance over women, with the aim of controlling their lives, bodies, and sexuality. In this context, violence becomes an indispensable control mechanism of the patriarchal system.

Excluding the brutality and severe prevalence of the phenomenon, there exists another equally alarming aspect: the societal acceptance of domestic violence. Men hold the monopoly on violence and exert it over women, believing themselves entitled to do so, a belief stemming from the traditional and historical rules of Roma communities. Violence is a matter of power, domination, and control, largely favored by deeply rooted beliefs, culturally learned or transmitted from one generation to the next. Therefore, it is considered that Roma women represent one of the most vulnerable groups in the Republic of Moldova [12, p. 20] even in comparison to women from other communities.

Most Roma families are characterized by early, unregistered marriages, young families living with one of the original families, a high number of children, and low divorce rates.

The issue of early marriages is closely tied to the precarious socio-economic conditions and cultural particularities of the Roma ethnicity, in particular, guiding the concerns of researchers and the action directions of governmental and non-governmental institutions involved in the protection and promotion of child rights [14, p. 7]. Certain studies [13, p. 49] on early marriages among young Roma women indicate that “the family model followed by previous generations has a strong influence on the type of familial relationship they choose to have.” In this regard, there is continuity, a transmission across generations of the consensual couple model (marriage without legal registration) as the dominant form of family relationship among Roma women [14, p. 7].

Following early marriage, in accordance with specific Roma traditions, young women are often victimized, and their status dramatically determines their living standards. The family of origin hesitates to offer support in

în caz de violență din partea partenerului, din teama de stigmatizare din partea comunității și din cauza posibilelor conflicte inter-familiale [14, p. 9], care sunt caracteristice comunităților rome și au o incidență ridicată [15 și 16].

Deși romii din ziua de astăzi sunt emancipați, comunitățile se conduc de acele „legi țigănești” sau „legi ale șatrei” care derivă din tradițiile și obiceiurile formate pe parcursul evoluției istorice a acestor comunități. În astfel de condiții, societatea romă neagă, minimizează fenomenul violenței în familie și ascunde acest fenomen, refuzând să sesizeze autoritățile publice [12, p. 22].

Recunoașterea, acceptarea stereotipurilor false și presupunerilor în legătură cu violența în familie determină ca violența să fie acceptată în comunitate. Mai mult, miturile false despre bărbați și femei, despre comunitățile de romi legate de violență le asigură un cadru favorabil făptașilor de a acționa. Unele cercetări în domeniu relevă ideea că din cauza justificării violenței în societățile rome, violența în familie este considerată drept o manifestare normală și „în unele cazuri este înțeleasă ca fiind o identitate a femeilor rome” [1, p. 14].

Astfel, sunt create medii nesigure unde violența este tolerată, în care lipsa de înțelegere asupra dinamicii violenței în familie contribuie la izolarea și blocarea victimelor. Cazurile de violență în familie în comunitățile rome mai sunt determinate și de cauzele și factorii generali cum ar fi sărăcia, șomajul, nivelul scăzut de educație, stereotipurile, consumul de alcool etc.

Prin urmare, se știe că comunitățile de romi sunt vulnerabile din punct de vedere economic din cauza unui șir de factori [5], după cum urmează:

- nivelul scăzut de pregătire școlară și vocațională,
- poziția precară pe piața muncii și discriminarea din partea angajatorilor,
- numărul mare de copii din familiile de romi,
- discriminarea comisă de către grupul majoritar,
- implicarea în economia neoficială.

Suntem de părerea că se poate vorbi în cazul romilor de un cerc vicios. Fiind săraci, în marea lor majoritate nu dispun de resurse pentru a-și finaliza pregătirea școlară și profesio-

cases of partner violence, fearing community stigmatization and potential inter-family conflicts [14, p. 9]. Inter-family conflicts are characteristic of Roma communities and have a high incidence [15 and 16].

Although today's Roma communities are emancipated, they are governed by the “Roma laws” or “laws of the tent” which stem from the traditions and customs formed over the historical evolution of these communities.

Under such conditions, Roma society denies, minimizes the phenomenon of domestic violence, and conceals this phenomenon by refusing to report it to public authorities [12, p. 22]. The recognition and acceptance of false stereotypes and assumptions regarding domestic violence, in turn, result in the community's acceptance of violence. Furthermore, false myths about men and women, and about Roma communities related to violence, provide a conducive environment for perpetrators to act. Some research in the field reveals the idea that due to the justification of violence in Roma societies, domestic violence is considered a normal manifestation and “in some cases, is understood as being an identity of Roma women” [1, p. 14].

Thus, unsafe environments are created where violence is tolerated, and a lack of understanding of the dynamics of domestic violence contributes to the isolation and entrapment of victims. Cases of domestic violence in Roma communities are also determined by general causes and factors such as poverty, unemployment, low levels of education, stereotypes, alcohol consumption, etc.

Consequently, it is known that Roma communities are economically vulnerable due to a series of factors [5] as follows:

- low levels of school and vocational training,
- precarious position in the labor market and discrimination by employers,
- large number of children in Roma families,
- discrimination by the majority group,
- involvement in the informal economy.

We believe that in the case of the Roma, there is a vicious cycle. Being predominantly poor, they lack the resources to complete their education and vocational training. Many drop out of school after the 4th, 5th, or 6th grade

nală. Mulți abandonează școala după 4, 5 sau 6 clase și în consecință au probleme în a-și găsi un loc de muncă calificat. Respectiv, neavând mulți dintre ei locuri de muncă, se implică în munci neoficiale, emigrează în țările occidentale sau comit infracțiuni încă de la vârstă fragedă. Problema violenței în comunitățile de romi este una complexă. O atare situație susține și „încurajează” acele tradiții cu referire la căsătoriile între romi care practic constituie începutul actelor de violență în familie.

Conform unor studii [3, p. 175], în unele comunități de romi, copiii sunt căsătoriți de părinții lor la vârstă fragedă. Această practică este însă interzisă și pedepsită prin lege. Populația rurală de romi deseori sfidează normele juridice și continuă viața conform normelor și tradițiilor proprii. Un exemplu elocvent ar fi convingerea în unele comunități de romi că prețul unei căsătorii crește o dată cu vârsta: cu cât vârsta fetei este mai înaintată, cu atât prețul ceremoniei nupțiale este mai mare. Se fac calcule din partea ambelor familii. Părinții fetei preferă să o căsătorească la o vârstă cât mai mică, pentru a avea o economie de cheltuieli, pe când familia băiatului face un calcul invers, o femeie în plus în casă însemnând o ființă capabilă să aducă un spor în gospodărie. Statutul unei nurori în casa socrilor deseori este acela al unei slave asupra căreia stăpânii au drept de viață și de moarte.

Până la vârsta de 12-13 ani mireasa rămâne la familia sa, după care merge la soțul ei. Dacă între timp soțul moare sau pleacă departe pentru a munci, soția este lăsată în seama unui alt membru de familie sau a unui prieten. Soțiile abandonate ca urmare a unei fapte imorale pot fi pedepsite prin a fi maltratate fizic prin diferite forme violente. Pe lângă factorii economici, există și o serie de factori socio-culturali care acționează în cazul lor. Diferite cercetări stabilesc că „majoritatea fetelor, de la vârsta de 13-14 ani trăiesc în concubinaj cu viitorul soț pentru că așa le cere tradiția, iar statul nu acceptă căsătoria până la vârsta matrimonială de 18 ani” [4, art. 14]. O astfel de situație, în cazul multor fete rome, determină în mod direct abandonul școlar. Investigațiile realizate în domeniu arată că „femeile rome, neavând studii finalizate, fie devin casnice, fie sunt angajate ca muncitoare necalificate, fie devin prostituate

and consequently have difficulty finding qualified employment. Accordingly, lacking employment, many engage in informal labor, migrate to Western countries, or commit crimes from an early age. The issue of violence in Roma communities is complex.

Such a situation supports and “encourages” those traditions referring to marriages among Roma, which essentially constitute a beginning of acts of domestic violence.

According to some studies [3, p. 175], in certain Roma communities, children are married off by their parents at a young age. This practice is, however, illegal and punishable by law. The rural Roma population often defies legal norms and continues living according to their own norms and traditions. A telling example would be the belief in some Roma communities that the price of a marriage increases with the bride’s age: the older the girl, the higher the price of the wedding ceremony. Calculations are made by both families. The girl’s parents prefer to marry her off at a younger age to save on expenses, while the boy’s family makes the opposite calculation, considering an additional woman in the house as a being capable of contributing to the household. The status of a daughter-in-law in her in-laws’ house is often that of a slave over whom the masters have a right of life and death.

Until the age of twelve or thirteen, the bride remains with her family, after which she moves to her husband’s. If in the meantime the husband dies or leaves far away for work, the wife is left in the care of another family member or a friend. Wives abandoned as a result of immoral acts can be punished by being physically maltreated through various forms of violence.

Beyond economic factors, there is also a range of socio-cultural factors at play in their case. Various researches establish that “the majority of girls, from the age of 13-14, live in cohabitation with their future husband because tradition demands it, while the state does not accept marriage until the legal age of 18” [4, art. 14]. Such a situation directly leads to school dropout among many Roma girls. Investigations in the field show that “Roma women, not having completed their education, either become housewives, are employed as unskilled laborers, or turn to prostitution or begging” [5, p. 3].

sau cerșetoare” [5, p. 3].

Analizând tradițiile, obiceiurile și practicile comunităților de romi în contextul relațiilor de familie, observăm că în majoritatea cazurilor sunt sfidate și neglijate prevederile legale care promovează drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor [6, capitolul II] și egalitatea în relațiile de familie [4, capitolul II], ceea ce în mod direct determină săvârșirea unor fapte ilicite cu caracter violent și discriminatoriu, în special a contravențiilor [11, art. 78¹] sau a infracțiunilor [7, art. 201¹] de violență în familie. Astfel, constatăm cu regret că în cadrul comunităților de romi sunt săvârșite toate tipurile de acte de violență în familie reglementate de legislație [8, art. 2].

Prin acele tradiții de a soluționa conflictele prin modalități violente și prin pedepse cu maltratări se săvârșesc acte de violență fizică. De exemplu, unii doctori constată diferite cazuri: „Am avut o dată un caz în care o țigancă a venit cu nasul tăiat chiar de la bază. Femeia era toată plină de sânge. Ne-a spus ca bărbatul a pedepsit-o pentru ca l-a înșelat...”; un alt caz: „Bărbatul i-a prins în ușa degetele de la mâna dreaptă, apoi a închis ușa treptat, până când aceasta a recunoscut că l-a înșelat. Femeia a ajuns la Spitalul de Urgență cu degetele zdrobite...”; în alt caz: „Pentru că „i-a pus coarne” bărbatului, o țigăncușă de 23 de ani a fost pedepsită să meargă pe cărbuni aprinși ca să se lecuiască de „fierbințeli”; cea mai „ușoară” pedeapsă pentru adulter este tăiatul părului. Cosițele țigăncii necredincioase sunt tăiate foarte scurt, cu foarfeca. Pentru țigancă, însă, pierderea podobei capilare este cea mai mare tragedie. Părul scurt este o mare rușine și toată lumea le arată cu degetul că au fost necredincioase” [9]. Aceste exemple ne determină să concluzionăm că totuși, conform tradițiilor, partenerii, în special bărbații, își impun puterea și controlul unilateral recurgând la modalitățile violente de soluționare a conflictelor.

Prin faptul că sunt obligate să se căsătorească la alegerea părinților sau să trăiască în concubinaj de la o vârstă interzisă de lege se săvârșește violență sexuală și spirituală prin care se subestimează sau se diminuează importanța satisfacerii necesităților moral-spirituale a aspirațiilor membrilor de familie, a accesului la valorile culturale, etnice, lingvistice sau religioa-

Analyzing the traditions, customs, and practices of Roma communities in the context of family relationships, we observe that in most cases, the legal provisions promoting the fundamental rights and freedoms of citizens [6, chapter II] and equality in family relationships are defied and neglected [4, chapter II]. This directly leads to the commission of various illicit acts of a violent and discriminatory nature, especially contraventions [11, art. 78¹] or crimes of domestic violence [7, art. 201¹].

Thus, we regretfully note that within Roma communities, all types of acts of domestic violence regulated by legislation are committed [8, art. 2].

Through traditions of resolving conflicts through violent means and punishments involving maltreatment, acts of physical violence are committed. For example, some doctors report various cases: “I once had a case where a Roma woman came in with her nose cut off right at the base. The woman was covered in blood. She told us that her husband had punished her for cheating on him...”, another case: “The man caught her fingers in the door of the right hand, then gradually closed the door until she admitted that she had cheated on him. The woman ended up in the Emergency Hospital with crushed fingers...”, in another case: “For cheating on her husband, a 23-year-old Roma woman was punished to walk on hot coals to cure her of ‘heat’” and “the lightest punishment for adultery is cutting the hair. The unfaithful Roma woman’s braids are cut very short with scissors. For a Roma woman, however, losing her hair is the greatest tragedy. Short hair is a huge shame and everyone points fingers at them for being unfaithful” [9]. These examples lead us to conclude that according to traditions, partners, especially men, impose their power and unilateral control by resorting to violent means of resolving conflicts.

By being forced to marry at their parents’ choice or to live in cohabitation from an age prohibited by law, sexual and spiritual violence is committed, through which the importance of satisfying the moral-spiritual needs of family members, access to cultural, ethnic, linguistic, or religious values is underestimated or diminished, and a personal value system is imposed which is often unacceptable [8, art. 2].

Starting from the idea that Roma com-

se și se impune un sistem de valori personal care deseori sunt inacceptabile [8, art. 2].

Pornind de la ideea că comunitățile rome sunt afectate de sărăcie, este prezentă și violența economică care cel mai des se manifestă prin privarea de mijloace financiare, interzicerea dreptului de a posedea, folosi și dispune de bunurile comune, controlul inechitabil asupra bunurilor și resurselor comune, impunerea la munci grele și nocive în detrimentul sănătății, inclusiv a unui membru de familie minor sau alte acțiuni cu efect similar [8, art. 2]. De acești factori sunt determinate acele acte de cerșetorie sau prostituție la care sunt supuse femeii tinere, cu copii, sau sunt implicați chiar copiii înșiși.

Modelul patriarhal al familiilor rome favorizează în special săvârșirea violenței psihologice față de alți membri de familie, astfel încât se impune o altă voință sau controlul personal care provoacă stări de tensiune și de suferință psihică, neglijare, acte de gelozie, izolare de familie, nerealizare profesională etc. [8, art. 2].

CONCLUZII.

Familia romă de astăzi, în diferite comunități, se caracterizează printr-o îmbinare a vechilor obiceiuri, care vin din trecutul ei istoric, cu elemente de modernitate din lumea zilelor noastre. Constatăm că se încalcă grav drepturile și libertățile omului, în special ale femeilor și ale copiilor din comunitățile rome datorită modelului patriarhal al familiilor în care puterea și controlul total îl deține exclusiv bărbatul.

În comunitățile rome, violența în familie nu este recunoscută drept faptă ilegală. Totuși, mai presus este legea care este obligatorie pentru toți indiferent de rasă, religie, naționalitate, sex etc. În acest sens, considerăm că autoritățile statului trebuie să fie mai prudente în cazurile de potențiale abuzuri în familiile rome, să intervină în mod obiectiv și pro-activ în vederea prevenirii și combaterii cazurilor de violență, în spiritul Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, conform căreia „părțile vor lua măsurile necesare pentru a promova schimbările în modelele sociale și culturale de comportament al femeilor și bărbaților, în vederea eradicării prejudecăților,

communities are affected by poverty, economic violence is also present, most often manifesting through deprivation of economic means, prohibiting the right to own, use, and dispose of communal goods, inequitable control over communal goods and resources, imposition to perform hard and harmful labor to the detriment of health, including of a minor family member, or other actions with a similar effect [8, art. 2]. It is these factors that drive acts of begging or prostitution to which young women, women with children, or even children themselves are subjected.

The patriarchal model of Roma families especially facilitates the commission of psychological violence against other family members, thereby imposing another's will or personal control that causes states of tension and psychological suffering, neglect, acts of jealousy, isolation from the family, professional unfulfillment, etc. [8, art. 2].

CONCLUSIONS.

The Roma family today, across different communities, is characterized by a blend of old customs stemming from its historical past with elements of modernity from our present world. However, societal progress has not led to a total break from the past, with Roma communities showing greater resistance than the majority of the population to external influences. The diversity of Roma kinship relations and characteristic customs has been the determining factor that ensured the preservation of Roma identity regardless of time and political system. Yet, we observe that, under these conditions, human rights and freedoms, especially those of women and children within Roma communities, are severely violated due to the patriarchal family model in which power and total control are exclusively held by men.

In Roma communities, domestic violence is not recognized as an illegal act, yet above all, the law, which is mandatory for everyone regardless of race, religion, nationality, sex, etc., prevails. In this regard, we consider that state authorities need to be more cautious in cases of potential abuses in Roma families, to intervene objectively and proactively to prevent and combat cases of violence. Their activity is dictated by the imperative established by the Council of Europe Convention on preventing and combating

obiceiurilor, tradițiilor și a altor practici, care sunt bazate pe ideea inferiorității femeilor sau pe roluri stereotipe pentru femei și bărbați” [10, cap. III, art. 12, pct. 1].

Prin urmare, accentul ar trebui pus pe aspectul de prevenire, în special cel victimologic, a cazurilor de violență în încercarea de a combate la un stadiu timpuriu abuzurile și de a eradică acele stereotipuri și obiceiuri care încurajează actele de violență și, prin urmare, încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

violence against women and domestic violence, according to which “parties shall take the necessary measures to promote changes in the social and cultural patterns of behavior of women and men, with a view to eradicating prejudices, customs, traditions, and all other practices which are based on the idea of the inferiority of women or on stereotyped roles for women and men” [10, chapter. III, art. 12, pct. 1].

Consequently, increased emphasis should be placed on the aspect of prevention, especially the victimological one, of violence cases in an effort to prevent abuses early and eradicate those stereotypes and customs that encourage acts of violence and, therefore, the violation of fundamental human rights and freedoms.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

BIBLIOGRAPHICAL REFERENCES

1. *Combaterea violenței domestice împotriva femeilor rome: prevenire, depistare, recomandări de intervenție*. Pachet de instrumente de comunicare scrisă în cadrul proiectului Empow-Air „Proiect pentru sprijinirea femeilor împotriva violenței domestice din cadrul comunităților rome”, JUST/2010/DAP3/ AG/1266 cofinanțat prin Programul Daphne III al Comisiei Europene pentru combaterea violenței împotriva copiilor, a tinerilor și a femeilor (2007-2013).
2. Vasile Burtea, Viorel Gheorghe, Ioan Mărginean, Dan Potolea, Marian Preda, Maria Voinea, Elena Zamfir, Cătălin Zamfir, *Țigani între ignorare și îngrijorare*, Editura: Alternative, 1993.
3. Mihai Merfea, *Cultură și civilizație romani*. București, Editura Didactică și Pedagogică, 1998.
4. Codul familiei al Republicii Moldova. nr. 1316 din 26.10.2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 26.04.2001, nr. 47-48. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134444&lang=ro# (accesat la 08.06.2023).
5. Șerban Olah, conf. univ., dr., Sergiu Băltățescu, lect univ., dr., *Nevoi și servicii sociale în comunitățile de romi*. Studiu calitativ în municipiul Oradea, Universitatea din Oradea, 2012.
6. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 1 din 27.08.1994. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=111918&lang=ro (accesat la 08.06.2023).
7. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial nr. 72-74 din 14.04.2009. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137033&lang=ro# (accesat la 08.06.2023).
8. Legea Republicii Moldova nr. 45 din 01.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. În: Monitorul Oficial nr. 55-56 din 18.09.2008. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122823&lang=ro (accesat la 08.06.2023).
9. <http://www.ziaruldeiasi.ro/local/iasi/cum-isi-pedepsesc-tigani-nevestele-infidele~ni-1s4l> (accesat la 01.06.2023).
10. Convenția Consiliului European privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, de la Istanbul din 11.05.2011, cap. III, art. 12, pct. 1. Disponibil: <https://rm.coe.int/168046253e> (accesat la 08.06.2023).
11. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24.10.2008. În: Monitorul Oficial nr. 78-84 din 17.03.2017. Dis-

- ponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136919&lang=ro# (accesat la 08.06.2023).
12. Alunica Lepădatu, *Evaluarea implementării prevederilor Legii nr.45 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie în rândul romilor din Republica Moldova*. Studiul a fost realizat în cadrul Programului de Stagiul în domeniul drepturilor omului, implementat cu suportul financiar oferit de Fundația pentru o Societate Deschisă, Chișinău, 2014. Disponibil: https://promolex.md/wp-content/uploads/2016/08/doc_1401979049.pdf (accesat la 08.06.2023).
 13. *Breaking the silence trafficking in romani communities*. Interviu cu o persoană romă, de sex feminin, traficată: Nord-Estul Ungariei: 17 martie 2010, p. 49.
 14. Viorica-Ștefania Moldovan, *Violența în familie. Căsătoriile timpurii în comunitățile de romi*. În: Public Security Studies (Studii de securitate publică), issue: 4 / 2012, pages: 118-129. Disponibil: <https://www.ceeol.com/> (accesat la 08.06.2023).
 15. <https://newsmaker.md/ro/cum-a-izbucnit-un-conflict-interetnic-la-otaci-sronologie/> (accesat la 08.06.2023).
 16. <https://www.ctnews.ro/foto-video-scandal-intre-clanurile-de-romi-din-constantanu-au-vrut-sa-intre-cu-datorii-neplatite-in-noul-an/> (accesat la 08.06.2023).
 17. Adrian Dan, Oana Banu, *Aspecte privind violența împotriva femeilor în familiile de romi*. În: *Revista de Asistență Socială*, anul XVII, nr. 3/2018, p. 91-106.

Despre autori:**Vitalie IONAȘCU,**

*doctor în drept, conferențiar universitar,
decan al Facultății drept,
administrație, ordine și securitate publică,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI,
e-mail: vitalie.ionascu9@gmail.com,
ORCID ID: 0000-0001-6976-615X*

Beniamin LUP,

*doctorand,
Școala Doctorală „Științe penale
și drept public”,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI,
jurist, co-fondator al World Teach,
Uncaged, or. Timișoara, România,
e-mail: beniaminlup@yahoo.com
ORCID ID: 0009-0004-3360-6794*

About the authors:**Vitalie IONAȘCU,**

*Ph.D., Associate Professor,
Dean of the Faculty of Law, Administration,
Public Order, and Security,
“Ștefan cel Mare” Academy of the MIA,
e-mail: vitalie.ionascu9@gmail.com,
ORCID ID: 0000-0001-6976-615X*

Beniamin LUP,

*PhD candidate,
Doctoral School of “Penal Sciences
and Public Law”,
“Ștefan cel Mare” Academy of the MIA,
lawyer, co-founder of World Teach,
Uncaged, Timișoara, Romania
e-mail: beniaminlup@yahoo.com
ORCID ID: 0009-0004-3360-6794*